

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departament	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclu de studii	Master
1.6 Programul de studii/Calificarea	Misiune și slujire pastorală

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	<i>Dileme bioetice actuale - o provocare în activitatea misionară a preotului</i>						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. Dr. Sebastian Moldovan						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. Dr. Sebastian Moldovan						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	Evp	2.7 Regimul disciplinei	OP

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.2. seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.4. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, bibliografie și notițe					36
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					36
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					34
Tutoriat					
Examinări					2
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	108				
3.8 Total ore pe semestru	150				
3.9 Numărul de credite	6				

4. Precondiții (dacă este cazul)

4.1 De curriculum	x
4.2 De competențe	x

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Participare activă • Lectura suportului de curs • Consultarea bibliografiei recomandate
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Alcătuirea și susținerea lucrărilor de seminar programate • Participare activă • Lectura suportului de curs • Consultarea bibliografiei recomandate

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Cunoașterea elementară a problematicii bioetice C2. Cunoașterea poziției teologiei morale ortodoxe față de problemele bioetice abordate C3. Identificarea problemelor bioetice în context pastoral C4. Metode de abordare a problemelor bioetice în context pastoral
Competențe transversale	CT1. Dezvoltarea capacității de comunicare și a asertivității CT2. Cultivarea capacităților creative, încurajarea gândirii analitice și sistematice CT3. Dezvoltarea abilităților de cooperare și muncă intelectuală și în echipă

7. Obiectivele disciplinei (din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general	Cursul propune o familiarizare cu cele mai importante teme ale bioeticii contemporane, prezentate din perspectiva activității pastorale.
7.2 Obiectivele specifice	La finalizarea cu succes a acestei discipline, studenții vor fi capabili să: recunoască, interpreteze și evalueze la un nivel elementar, din punct de vedere al teologiei morale ortodoxe, principale probleme de bioetică identificabile în contextul parohial românesc.

8. Conținut

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Nașterea bioeticii. Tehnologiile biomedicale - noutatea antropologică și perplexitatea morală	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
2. Filosofii majore ale bioeticii: „sfințenia vieții”	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
3. Filosofii majore ale bioeticii: „calitatea vieții”	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
4. Antropologia și etica suferinței	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
5. Poziții bioetice ale bisericilor ortodoxe locale	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
6. Procreația din punct de vedere creștin ortodox	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
7. Procreația în contextul cultural, social și politic contemporan	prelegerea intensificată explicația	2

		conversația euristică	
8.	Procreația asistată medical	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
9.	Sfârșitul vieții din punct de vedere creștin ortodox	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
10.	Redefinirea morții	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
11.	Sinuciderea asistată medical	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
12.	Transplantul de țesuturi și organe	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
13.	Medicina regenerativă	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2
14.	Sănătatea publică și biopolitica	prelegerea intensificată explicația conversația euristică	2

Bibliografie

Referințe principale:

- D. Beaufils, *Credința ta te-a mântuit. O viziune ortodoxă asupra bolii și a morții*, Ed. Trinitas, Iași, 2009
- J. Breck, *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003
- M. G. Buta, I. A. Buta, *Bioetica între mărturisire și secularizare*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008
- P. Chirilă, L. Gavrilă, C. Gavrilovici, A. Bândoiu, *Principii de bioetică. O abordare ortodoxă*, Ed. Christiana, București, 2008
- S. Cosma, *O abordare creștină a bioeticii*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2007.
- H. T. Engelhardt jr, *Fundamentele bioeticii creștine - perspectiva ortodoxă*, Ed. Deisis, Sibiu, 2005
- C. Gavrilovici, *Introducere în bioetică. Note de curs*, Ed. Junimea, Iași, 2007
- B. Ioan, Gavrilovici C., Astarastoe V., *Bioetica - cazuri celebre*, Ed. Junimea, Iași, 2005
- J.C. Larchet, *Teologia bolii*, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 1997
- J. C. Larchet, *Etica și antropologia procreației*, Ed. Sofia, 2003
- J.C. Larchet, *Creștinul în fața bolii, suferinței și morții*, Ed. Sofia, 2004
- J.C. Larchet, *Dumnezeu nu vrea suferința omului*, Ed. Sofia, 2008
- J.C. Larchet, *Sfârșit creștinesc vieții noastre...*, Basilica, 2012
- S. Moldovan, *Eseuri de bioetică*, Ed. ASTRA Museum, Sibiu, 2013
- C. Todea-Gross, Pr. Ilie Moldovan, *Îndrumarul medical și creștin despre viață al Federației Organizațiilor Ortodoxe Pro-Vita din România*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008

Referințe suplimentare: a se vedea bibliografia de la seminarii

			Observații (ore și referințe bibliografice)
	8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	NB: Temele de seminar sunt opționale. Tema se alege în funcție de opțiunile pentru referate ale studenților. Studenții pot propune și alte subiecte care se încadrează în tematica orei de curs respective, cu acordul cadrului didactic.
1.	Cum recunoaștem o problemă bioetică în activitatea pastorală?	prezentare referat dezbateră explicația	1
2.	Este viața „sfântă”?	prezentare referat dezbateră explicația	1
3.	Cum apreciem „calitatea vieții” în practica pastorală?	prezentare referat dezbateră explicația	1
4.	Suferința la părinți duhovniceși contemporani români și străini Experiența suferinței în activitatea pastorală	prezentare referat dezbateră explicația	1
5.	Documentele de bioetică ale Bisericii Ortodoxă Române (analiză, relevanță pastorală)	prezentare referat dezbateră explicația	1
6.	Modele de viață familială în trecutul și prezentul tradiției creștin ortodoxe Atitudini față de procreație la teologi ortodocși contemporani	prezentare referat dezbateră explicația	1
7.	Procreația din perspectivă demografică Natalitatea în perioada regimului comunist din România	prezentare referat dezbateră explicația	1
8.	Infertilitatea conjugală în context pastoral Copiii cu dizabilități	prezentare referat dezbateră explicația	1
9.	Respectul față de persoana decedată (intervenții medicale, incinerarea)	prezentare referat dezbateră explicația	1
10.	Experiențe „în apropierea morții” sau „moartea clinică”	prezentare referat dezbateră explicația	1
11.	Martiriu și sinucidere Îngrijirea paliativă în context pastoral	prezentare referat dezbateră explicația	1
12.	Piețe și trafic de material biologic Ce este „bio-înrudirea”?	prezentare referat dezbateră explicația	1
13.	Promisiunile și riscurile geneticii Nemurirea fizică: ultima utopie?	prezentare referat dezbateră explicația	1
14.	Tehnologiile biometrice Locul și rolul parohiei în politicile de sănătate publică	prezentare referat dezbateră explicația	1

Bibliografie

Săptămâna 1

- M. G. Buta, I. A. Buta, *Bioetica între mărturisire și secularizare*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008
- H. T. Engelhardt jr, *Fundamentele bioeticii crestine - perspectiva ortodoxă*, Ed. Deisis, Sibiu, 2005
- C. Gavrilovici, *Introducere în bioetică. Note de curs*, Ed. Junimea, Iași, 2007
- B. Ioan, Gavrilovici C., Astarastoe V., *Bioetica - cazuri celebre*, Ed. Junimea, Iași, 2005
- S. Moldovan, „Despre omul bioetic”, în *Medicii și Biserica* (Mircea Gelu Buta, coord.), vol. III, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, pp. 67-73.

Săptămâna 2

- D. Beaufils, *Credința ta te-a mântuit. O viziune ortodoxă asupra bolii și a morții*, Ed. Trinitas, Iași, 2009
- J. Breck, , *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003
- Buta și Buta, *Ibidem*
- P. Chirilă, L. Gavrilă, C. Gavrilovici, A. Băndoiu, *Principii de bioetică. O abordare ortodoxă*, Ed. Christiana, București, 2008
- S. Cosma, *O abordare creștină a bioeticii*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2007.

Săptămâna 3

- Buta și Buta, *Ibidem*
- C. Gavrilovici, *Ibidem*
- Peter Singer (ed.), *Tratat de etică*, Polirom, Iași, 2006.

Săptămâna 4

- Sf. Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, 8 (PSB 80, ediția 1983, p. 102-103)
- Sf. Maxim Mărturisitorul, „Răspunsuri către Talasie”, 61, *FR III*
- Sf. Grigorie Palama, Cuvânt despre iconomia cea după trup a Domnului, *MA 3/1990*, pp. 29-40
- Mitropolit Antonie de Suroj, *Viața, boala, moartea*, Ed. Sfântul Siluan, Slatina-Nera, 2010
- Arhim. Simeon Kraiopoulos, *Taina suferinței*, Ed. Bizantină, București, 2007
- J.C. Larchet, *Teologia bolii*, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 1997
- J.C. Larchet, *Creștinul în fața bolii, suferinței și morții*, Ed. Sofia, 2004
- J.C. Larchet, *Dumnezeu nu vrea suferința omului*, Ed. Sofia, 2008
- Monahul Moise Aghioritul, *Suferința spre sfîntenie*, Ed. Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2012
- Pr. Liviu Petcu, *Hristos, prietenul nostru în suferință. Florilegiu patristic*, Ed. Doxologia, Iași, 2012

Săptămâna 5

- Comisia Națională de Bioetică a BOR, *Poziția Bisericii Ortodoxe din România față de avort* (iunie 2005);
- Comisia Națională de Bioetică a BOR, *Poziția Bisericii Ortodoxe din România față de eutanasi* (iunie 2005);
- Comisia Națională de Bioetică a BOR, *Poziția Bisericii Ortodoxe din România față de transplantul de organe* (iunie 2004)
- http://www.patriarhia.ro/ro/opera_social_filantropica/bioetica.html
- „Fundamentele concepției sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse”, în I. Ică jr., G. Marani (ed.), *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente — documente — analize — perspective*, Ed. Deisis, Sibiu, 2002
- Official Statements of the Holy Synod of the Orthodox Church of Greece
http://www.bioethics.org.gr/en/06_frame.html

Săptămâna 6

- Sf. Ioan Gură de Aur, Cateheze maritale - Omilii la căsătorie, *Editura «Oastea Domnului» – Sibiu 2004*
- Sf. Ioan Gură de Aur, Cuvântări despre viața de familie, *Editura “Invierea, Timișoara, 2005*
- Sfântul Ioan Gura de Aur, Cuvinte de aur, vol III, Nunta, familia si problemele lor
Editura: Egumenita, 2012
- Mary și David Ford, *Casatoria cale spre sfîntenie*, Ed. Sofia, 2007
- J. C. Larchet, *Etica și antropologia procreației*, Ed. Sofia, 2003
- S. Moldovan, „Bioethica militans”, în Idem, *Eseuri de bioetică*, Ed. ULBS, Sibiu, 2008
- Christa Todea-Gross, Pr. Ilie Moldovan, *Îndrumarul medical și creștin despre viață al Federației Organizațiilor Ortodoxe Pro-Vita din România*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008

Săptămâna 7

- C. Doboș (coord.), *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu*. Vol. 1: *O perspectivă comparativă*, Ed. Polirom, Iași, 2010
- L. Jinga et al., *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu*. vol 2: *Practici și institutii*, Ed. Polirom, Iași, 2011
- V. Gheță, *Drama noastră demografică. Populația României la recensământul din octombrie 2011*, Ed. Compania, București, 2012,
- G. Kligman, *Politica duplicității. Controlul reproducerii în Romania lui Ceaușescu*, Ed. Humanitas, Iași, 2000
- S. Moldovan, „Populația umană. Orientări introductive în actualitatea celei mai vechi probleme ecologice”, în *Medicii și Biserica* (Mircea Gelu Buta, coord.), vol. V, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2007, pp. 157-183,
- S. Moldovan, „Sănătatea reproducerii” sau reproducerea umană asistată ideologic, în *Medicii și Biserica* (Mircea Gelu Buta, coord.), vol. IV, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006, pp. 102-115

Săptămâna 8

- F. Pușcaș, „Procreația clinic asistată în teologia „diasporei” ortodoxe”, în *RT*, an VIII, nr. 1, Sibiu, 1998, pp. 84
- Christa Todea-Gross, Pr. Ilie Moldovan, *Ibidem*

Săptămâna 9

- M.G.Buta (coord.), *Creștinul în fața suferinței și a morții*, *Medicii și Biserica*, vol. XII, Ed. Renașterea, 2014
- J.C. Larchet, *Sfârșit creștinesc vieții noastre...*, Basilica, 2012

Săptămâna 10

- PS Calinic Botoșăneanul, *Tanatologie și nemurire*, Ed. Cantes, Iași, 1999
- S. Moldovan, Definiții cerebrale (neurologice) ale morții. Importanța dezbaterii lor pentru stabilirea poziției Bisericii, *Anuarul Academic al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” 2001-2002*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2002, pp. 221-239

Săptămâna 11

- M.G.Buta (coord.), *Medicină și spiritualitate în abordarea pacientului terminal*, *Medicii și Biserica*, vol. X, Ed. Renașterea, 2012
- M.G.Buta (coord.), *Etica martirajului și a morții martirice*, *Medicii și Biserica*, vol. XI, Ed. Renașterea, 2013
- M. G. Buta, I. A. Buta, *Bioetica între mărturisire și secularizare*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008
- C. Gavrilovici, *Introducere în bioetică. Note de curs*, Ed. Junimea, Iași, 2007
- B. Ioan, Gavrilovici C., Astarastoe V., *Bioetica - cazuri celebre*, Ed. Junimea, Iași, 2005
- M. F. Pușcaș, „Noțiunea de „eutanasie”, un sofism al modernității”, în *Ce este moartea?*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003, pp. 35

Săptămâna 12

- M. Andronikof, „Un punct de vedere ortodox asupra transplantului de organe”, în *RT*, 1/1998
- D.Matas, T. Torsten (ed.), *Organele statului. Abuzul transplanturilor in China*, Ed. Adenium, Iași, 2013
- J.C. Larchet, *Sfârșit creștinesc vieții noastre...*, Basilica, 2012
- S. Moldovan, „Problematika antropologică și morală a transplantului de organe”, *Anuarul Academic al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu 2002-2003*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2004, pp. 250-281
- S. Moldovan, „Transplantul, o înrudire?”, în *Medicii și Biserica* (Mircea Gelu Buta, coord.), vol. VII, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2009, pp. 108-128
- S. Moldovan, „Transplantul de organe și argumentul creștin-ortodox al iubirii/Organ transplantation and the Christian-Orthodox argument for love”, *Revista Română de Bioetică*, 4, 2009, pp. 84-96/185-198.

Săptămâna 13

- V. Astărăstoe V. și O. Stoica, *Genetică versus Bioetică*, Ed. Polirom, București, 2002.
- C. Maximilian, M. Bembea, V. Belengeanu, *Genetica început fără sfârșit*, Editura de Vest, Timișoara, 2001
- ***, *Clonarea umană între mit și realitate*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003
- O. Grancea, *Ce este clonarea?*, Ed. Teora, Sibiu, 1999

- L. M. Silver, *Clonarea umană - un șoc al viitorului*, Ed. Lider, București, 1997.

Săptămâna 14

-Michel Foucault, *Biopolitica și medicina socială*, Ed. Idea, Cluj-Napoca, 2003

-F. Fukuyama, *Viitorul nostru postuman. Consecințele revoluției biotehnologice*, Ed. Humanitas, București, 2004

-C. Vlădescu et. al, *Sănătate publică și management sanitar*, Ed. Cartea Universitară, București, 2004

-I. Zanc și I. Lupu. „Postumanismul bioetic”, *Revista Română de Bioetică*, 5.1 (2013).

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

10. Evaluare			
Tip de activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Volumul și corectitudinea cunoștințelor	Examinare orală	30
	Rigoarea științifică a limbajului		20
	Organizarea conținutului		20
10.5 Seminar/laborator	Participare activă la seminarii	Examinare scrisă	30
	Întocmirea și susținerea unui referat, a unei aplicații		
10.6 Standard minim de performanță			
50% rezultat după însumarea punctajelor ponderate conform pct.10.3.			

Data completării
470; .2042

Titular de curs

Titular de seminar

Prof. dr. Sebastian Moldovan

Data avizării în departament
01.10.2020

Director departament